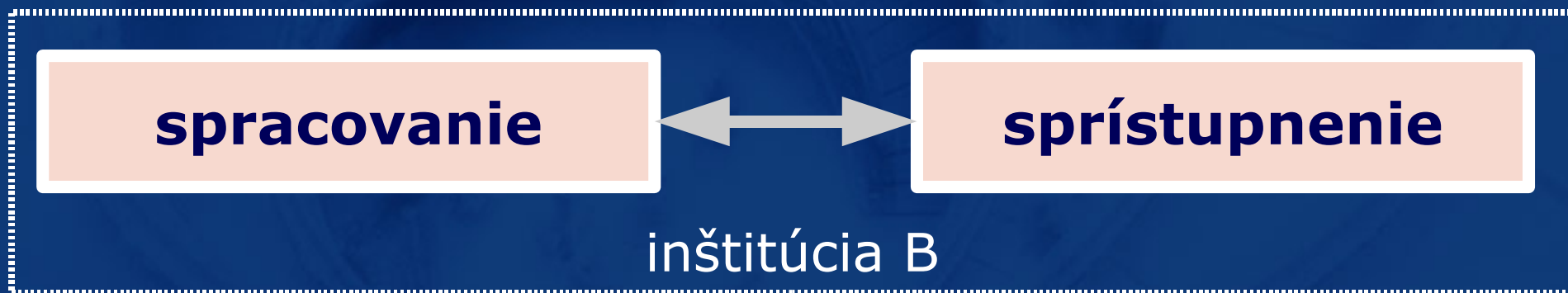

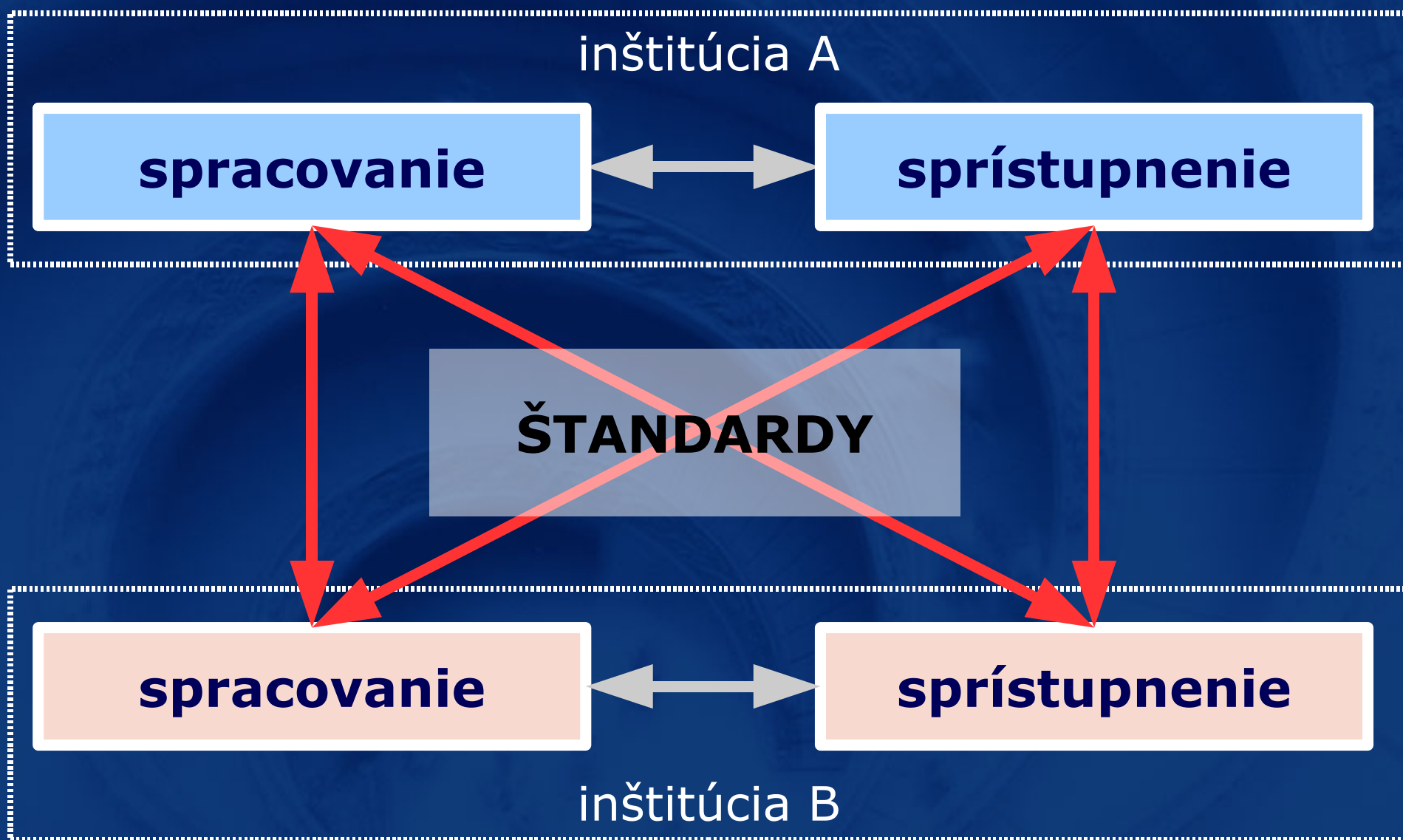
Štandardy v spracovaní múzejných zbierok a predmetov

Nadežda Andrejčíková, Jana Šubová

Prečo štandardy

Prečo štandardy

Prečo štandardy

zmysel spracovania

- spracovanie nie je samoučelné, cieľom je sprístupniť kultúrne dedičstvo ostatným

zmena prostriedkov a prostredia

- papier a pero →
- počítač →
- lokálna sieť →
- internet a web

požiadavky a nároky používateľov

nevyhnutnosť interoperability

Interoperabilita

- schopnosť systémov (s rozdielnou HW a SW platformou, dátovou štruktúrou a rozhraním) vymieňať si dáta s minimálnou stratou obsahu alebo funkčnosti [NISO, 2004]
- schopnosť dvoch alebo viacerých systémov alebo častí systémov vymieňať si informácie a vzájomne ich používať bez osobitej záťaže oboch systémov [CC:DA, 2000]
- kompatibilita dvoch alebo viacerých systémov v zmysle možnosti výmeny informácií a dát a možnosti ich používania bez potreby ich ďalších zmien [Taylor, 2004]

Interoperabilita

**informačné systémy
výmena informácií
„bezstratová“ výmena
bez ďalších „nákladov“**

Metadáta

- dáta o dátach – akékoľvek údaje, ktoré umožňujú identifikáciu, popis, či umiestnenie elektronických zdrojov [IFLA]
- strojom zrozumiteľné informácie o webových zdrojoch a ostatných veciach [Tim Berners Lee]
- štruktúrované údaje (dáta) o objekte, ktoré podporujú funkcie, súvisiace s daným (popisovaným) objektom [Duval et. al, 2002; Woodley et al. 2003]

Metadáta

**údaje o objektoch
štruktúrované
(strojom) zrozumiteľné
popis a identifikácia**

Typy a funkcie metadát

administratívne

- slúžia pre manažment práce s informačnými zdrojmi (IZ)

popisné

- popis a identifikácia IZ

na ochranu IZ

- priamo určené na manažment činností zameraných na ochranu IZ

technické

- popisujúce ako systém funguje, alebo ako sa správajú metadáta

úrovne a spôsob použitia IZ

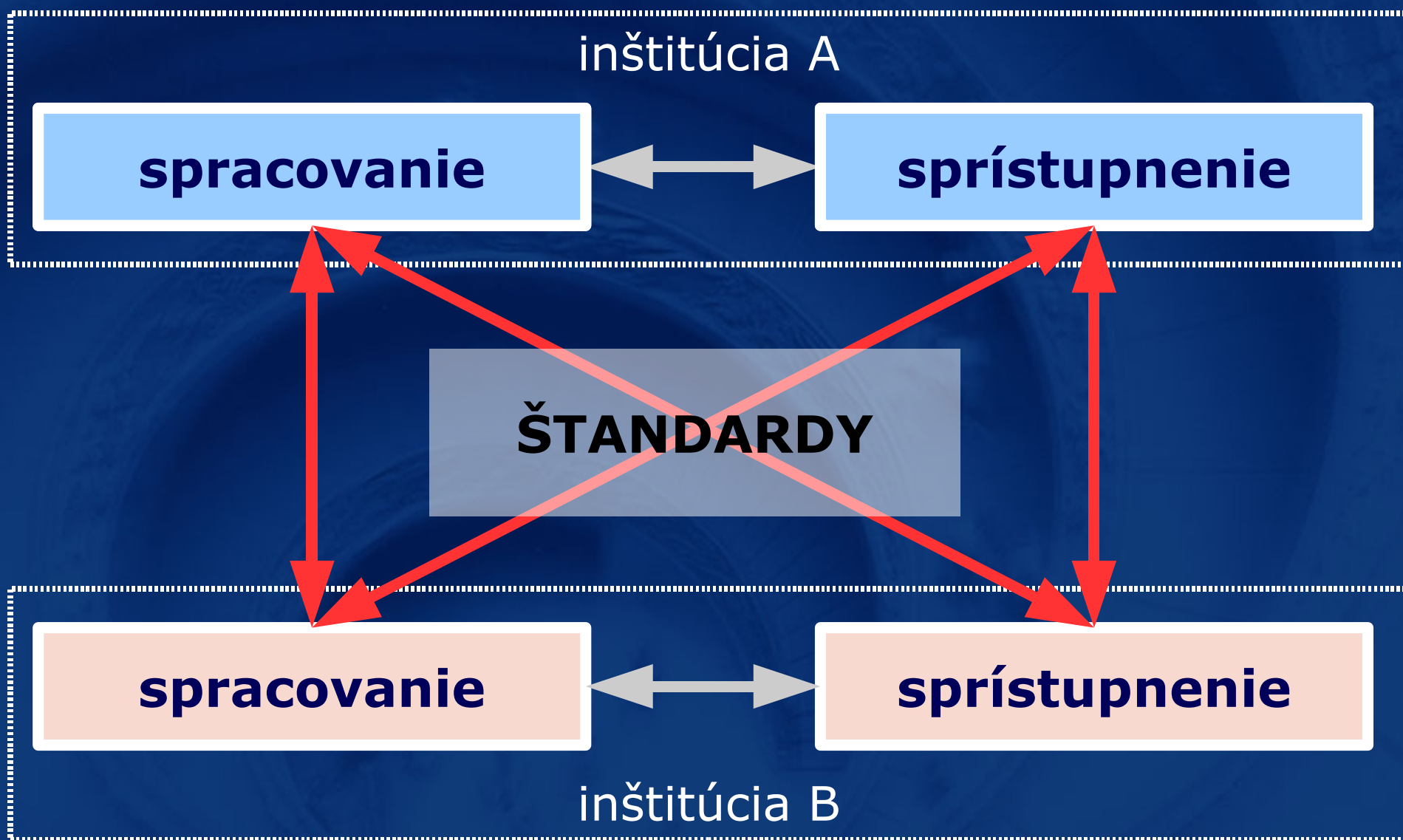
- súvisia s úrovňou a spôsobom použitia IZ

Štandardy pre múzeá

zahraničná inšpirácia

- USA: AAM (American Association of Museums)
 - spravuje štandardy a vydáva „Best Practices“
- EÚ: projekt ATHENA
 - sumarizuje štandardy pre múzeá

Prečo štandardy

Čo potrebuje inštitúcia (múzeum) vyriešiť

- zabezpečiť a zdokumentovať všetky odborné činnosti (pokryť celý životný cyklus predmetu)
- systém pre spracovanie a požiadavky na neho:
 - otvorenosť
 - štruktúrovanosť údajov
 - flexibilita („pevné“ a „voľné“ údaje)
- systém pre prezentáciu
 - výmena dát
 - spôsob sprístupnenia a prezentácie
- digitalizácia

Čo potrebuje inštitúcia (múzeum) vyriešiť

- zabezpečiť a zdokumentovať všetky odborné činnosti (pokryť celý životný cyklus predmetu)

SPECTRUM, CIDOC/CRM

- systém pre spracovanie a požiadavky na neho:

- otvorenosť

VRA Core, CDWA, DC...

- štruktúrovanosť údajov

- flexibilita („pevné“ a „voľné“ údaje)

CCO...

- systém pre prezentáciu

- výmena dát

DC, museumdat...

- spôsob prístupnenia a prezentácie

CCO, VRA Core...

- digitalizácia

VRA Core, CDWA, DC...

~~XML~~

Štandardy pre múzeá

metadátové schémy

- CDWA, CDWA Lite
- VRA Core
- Dublin Core
- museumdat
- LIDO

dokumentácia odborných činností

- SPECTRUM

pravidlá pre popis

- CCO

ontologický rámec

- CIDOC/CRM (ISO 21127)

Štandardy pre múzeá

metadátové schémy

- CDWA, CDWA Lite
- VRA Core
- Dublin Core
- museumdat
- LIDO

kam

dokumentácia odborných činností

- SPECTRUM

čo, kde, kedy, ako

pravidlá pre popis

- CCO

ako

ontologický rámec

- CIDOC/CRM (ISO 21127)

čo (veľmi všeobecne)

- štandard pre správu zbierok a zbierkových predmetov

zodpovedná inštitúcia

- MDA (Museum Documentation Association – UK) – viac ako 100 odborníkov

obsah

- dokumentácia všetkých odborných činností (21 aktivít súvisiacich s činnosťou múzea)
- informácie a skupiny dát
- slovník

využitelnosť

- jednotlivé časti aj štandard ako celok

použitie

- pri kontrole konkrétnej odbornej činnosti
- pri tvorbe interných postupov
- pri tvorbe manuálu pre spracovanie
- pri určení požiadaviek na minimálny záznam objektu

predspracovanie vstupné spracovanie
výpožičky do múzea akvizícia
inventarizácia správa lokácií preprava
katalogizácia kontrola stavu konzervácia
manažment rizík správa poistenia a náhrady škôd
kontrola oceňovania audit správa práv
použitie zbierok „odchod“ predmetu z múzea
výpožičky iným múzeám
náhrady strát a poškodení
zneprístupnenie a vyradenie
retrospektívna dokumentácia

- kategórie pre popis umeleckých diel
- previazanosť s CCO

zodpovedná inštitúcia

- produkt AITF (Art Information Task Force)
- podporované spoločnosťou J. Paul Getty

obsah

- 532 kategórií a podkategórií
- minimálny záznam – jadro – malá časť kategórií

http://www.getty.edu/research/conducting_research/standards/cdwa/

využitelnosť

- celý rozsah kategórií alebo len jadro
- CDWA Lite – XML schéma – umožňuje vytvoriť základnú evidenciu umeleckých diel – možnosť harvestovať pomocou OAI PMH
- základ pre ďalšie schémy: museumdat, LIDO

použitie

- popis a sprístupnenie informácií o umeleckých dielach, architektonických dielach a ďalších objektoch hmotnej kultúry
- popis skupín diel a zbierok
- popis vizualizácií diel

VRA Core

- metadátová schéma pre popis diel vizuálneho umenia a súvisiacich obrázkov (vyobrazení)

zodpovedná inštitúcia

- Visual Resources Association

obsah

- základné prvky pre popis diela
- základné prvky pre popis vyobrazenia
- 3 hlavné prvky: dielo, zbierka, vyobrazenie
- ďalšie prvky a atribúty

využitelnosť

- minimálny popis
- rôzne úrovne: dielo, zbierka, vyobrazenie

použitie

- popis predmetov, zbierok
- výmena informácií
- uchovávanie informácií o objektoch

Dublin Core

- univerzálne prvky na popis akýchkoľvek informačných zdrojov
- jednoduchosť, rozšíriteľnosť, medzinárodne platné

zodpovedná inštitúcia

- Dublin Core Metadata Initiative

obsah

- 15 základných prvkov
- definície ďalších prvkov a spresnení prvkov

http://www.ics.muni.cz/dublin_core/index.html

<http://dublincore.org/>

Dublin Core

využitelnosť

- minimálny popis
- rozšírený popis
- ako základ pre ďalšie schémy (napr. ESE)

použitie

- popis informačných zdrojov
- predovšetkým popis elektronických zdrojov
- spojovací prvok pre výmenu metadát

- popis kultúrnych objektov
- definuje poradie, syntax a formu zápisu údajov

zodpovedná inštitúcia

- Visual Resources Association Foundation

obsah

- všeobecné pravidlá popisu
- definícia a syntax jednotlivých prvkov
- prvky pre authority

využitelnosť

- ako celok pre spracovanie zbierok a predmetov
- jednotlivé pravidlá pre zápis konkrétnych údajov
- v múzeách, galériách, knižniciach

použitie

- na popis objektov a autorít

CICOC/CRM

- konceptuálny referenčný model
- poskytuje definície a formálnu štruktúru pre popis pomocou pojmov (entít) a vzťahov

zodpovedná inštitúcia

- ICOM/CIDOC

obsah

- entity
- vzťahy

použitie

- dokumentácia kultúrneho dedičstva
- pri tvorbe informačných systémov
- pre popis vzťahov medzi objektami (dátami) na všeobecnej aj konkrétnej úrovni

Záver

Prečo by sme štandardy nemali využívať?

- chceme vynájsť (vlastné) koleso
- chceme sa učiť na vlastných chybách
- opakovanie je matkou múdrosti (?)
- chceme robiť veci „znovu a lepšie“

Ďakujeme za pozornost'

Nadeřda Andrejčíková
andrejcikova@cosmotron.cz

Jana řubová
subova@cosmotron.cz